

Aluehallintovirasto

Ympäristöluvut

PÄÄTÖS

Nro 340/2020

Dnro ESAVI/11131/2020

17.9.2020

ASIA

Broilerikasvattamon toiminnan laajentaminen, Pöytyä

HAKIJA

Markku Kiiskin Tila Oy
Kantatie 1845
21890 HAVERI

Y-tunnus: 1906020-6

TOIMINTA

Hakemus koskee broilerituotannon laajentamista 60 000 broilerin vuotuisesta tuotannosta 135 000 broilerin tuotantoon. Kasvattamorakennukset sijaitsevat Pöytyän kunnan Ortenojan kylässä kiinteistöllä Kuoppamäki 636-423-1-77.

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO, YMPÄRISTÖLUPAVASTUUALUE

puh. 029 501 6000
ymparistoluvat.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
PL 150
13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
PL 110
00521 Helsinki

VIREILLETULOTIEDOT

Hakemuksen vireilletulo

Hakemus on tullut vireille aluehallintovirastossa 7.4.2020.

Luvan hakemisen peruste

Hakemus on tullut vireille ympäristönsuojelulain 29 §:n 1 momentin perusteella.

Toiminnan luvanvaraisuus

Toiminta on luvanvaraista ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin ja liitteen 1 taulukon 1 kohdan 11a) perusteella (direktiivilaitos).

Toimivaltainen lupaviranomainen

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomainen ympäristönsuojelulain 34 ja 35 §:ien ja ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin perusteella.

ASIAN KUVAUS

Taustatiedot

Kaavoitus

Hakemuksen tarkoittamalla alueella ei ole voimassa olevaa yleis- eikä asemakaavaa. Loimaan seudun maakuntakaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M).

Päätökset ja sopimukset

Voimassa oleva ympäristölupa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 4.11.2016 (nro 266/2016/1, dnro ESAVI/12267/2014) myöntänyt ympäristöluvan 60 000 broilerin kasvattamolle. Lisäksi Etelä-Suomen aluehallintovirasto on tarkistanut broilerikasvattamon ympäristöluvan uusien BAT-päätelmien vuoksi 6.11.2018 (nro 224/2018/1, dnro ESAVI/18639/2018).

Muut päätökset ja sopimukset

Hakemusasiakirjoihin on liitetty neljä lannan vastaanottamissopimusta, jotka koskevat noin 450 hehtaarin peltoalaa Pöytyän ja Ruskon kunnissa.

Toiminta

Yleiskuvaus

Markku Kiiskin Tila Oy:n tilalla on nyt kasvatuksessa noin 60 000 broileria. Ympäristölupaa haetaan toiminnan laajentamiselle siten, että rakennetaan uusi 75 000 broilerin kasvatushalli. Laajennuksen jälkeen tilalla on eläinpaikkoja 135 000 broilerille.

Tuotanto ja tuotteet

Broilerikasvattamo tulee toimimaan kolmessa rakennuksessa (1 580 m², 1 543 m² ja 3 999 m²) turvekuivikepohjaisilla kasvatusalustoilla, jotka uusiin jokaisen kasvatuserän yhteydessä. Kasvattamorakennusten lattiat ovat betonia ja asfalttia. Kuivikekerroksen paksuus on 5–10 cm. Kasvattamossa on tietokoneohjatut rehunsyöttöjärjestelmät ja vettä säästävät vesinipat. Broilereita kasvatetaan untuvikoista teurasbroilereiksi 6–7 kasvatuserää vuodessa.

Broilerikasvattamohallit tyhjennetään kerralla. Lanta tyhjennetään kuormaajalla ja hallit kuivapuhdistetaan harjalla. Halleista poistettava lanta ajetaan katettuihin kuivalantaloihin. Tilalla on olemassa kuivalantala, jonka tilavuus on noin 900 m³. Kuormauslaatta on asfalttia. Laajennuksen yhteydessä rakennetaan noin 3 800 m³ lisää lantatilavuutta. Uuteen lantalaan on tarkoitus rakentaa kuormauslaatta betonista tai asfaltista.

Broilerikasvattamossa syntyvä lanta (2 025 m³/a) käytetään lannoitteena omilla pelloilla (47,8 ha), vuokrapelloilla (26,8 ha) ja sopimuspelloilla (455 ha). Lantaa levitetään keväällä viikoilla 17–21 (80 %) ja syksyllä viikoilla 34–37 (20 %).

Broilerikasvattamorakennuksissa on koneellinen ilmanvaihto. Olemassa olevissa broilerikasvattamorakennuksissa ilmanpoisto tapahtuu pääasiassa katon kautta, paitsi helteillä hallien päädyssä olevat jättipuhaltimet (poistoilma) tehostavat tunneli-ilmastointia. Korvausilma otetaan seiniltä. Uudessa kasvattamorakennuksessa poistohormit ovat seinillä ja korvausilma otetaan seiniltä, mutta hallissa on myös päädyssä jättipuhaltimet (poistoilma) tehostamassa tunneli-ilmastointia.

Broilerikasvattamohallit pestään ja desinfiodaan jokaisen kasvatuserän jälkeen. Kasvattamossa syntyvät jätevedet (noin 180 m³/a) varastoidaan neljässä umpisäiliössä, joiden yhteistilavuus on 107 m³. Lisäksi rakennetaan uusi pesuvesisäiliö (noin 100 m³). Pesuvedet levitetään keväisin peltoon.

Eläinsuojan sosiaalityö WC:n jätevedet johdetaan omaan umpikaivoon. Myös uuden broilerikasvattamon jätevedet tullaan johtamaan omaan noin 5 m³ umpikaivoon.

Laajennuksen jälkeen tullaan tuottamaan noin 1 400 tonnia broilerinlihaa vuodessa.

Veden otto

Kasvattamorakennuksissa käytettävä vesi otetaan kunnan vesiverkosta. Varalla on oma kaivo. Veden kulutus on laajennuksen jälkeen noin 14 m³ päivässä.

Kemikaalit

Peltolannoitteita käytetään vuosittain noin 35 tonnia ja ne varastoidaan kalustovajassa tiivillä betonilattialla, jossa ei ole viemärointia. Kasvinsuojelua-aineiden (200 kg) säilytys tapahtuu erillisessä torjunta-ainevarastossa.

Hallit pestään lämpimällä vedellä ja normaalisti pesuaineita ei käytetä. Eläinsuojassa käytettävät pesuaineet (10 l) ja desinfiointiaineet (200 l) varastoidaan varastotilan lukittavassa kaapissa.

Polttoaineet

Tilalla on kaksi kaksoisvaipallista säiliötä (1,5 m³ ja 5 m³). Näistä 5 m³ säiliö on sekä tankkauskäytössä että hallin 1 varalämpönä. Se on varustettu ylitäytönestimellä ja vuodonilmasimella. Tämän säiliön tankkauspaikka on asfalttia. 1,5 m³ säiliö on hallin 2 varalämpöä varten ja se sijaitsee hallin sisätilassa.

Tilalla on enintään 400 litraa muita öljytuotteita, jotka säilytetään kalustohallissa tynnyreissä, valuma-altaan päällä.

Energian käyttö

Broilerikasvattamorakennusten lämmityksessä on siirrytty hakelämmitykseen. Lämpökeskuksen kattilan teho on 500 kW ja piipun korkeus yhdeksän metriä. Polttoaineella toimivat laitteistot ovat jääneet kasvattamorakennusten varalämmönlähteeksi. Olemassa olevissa broilerihallissa on 160 kW öljykattilat, joissa piipunkorkeudet ovat kuusi metriä. Uuteen broilerihalliin tulee noin 400 kW öljykattila, jonka piipunkorkeus on noin seitsemän metriä.

Liikenne

Raskas liikenne tapahtuu Karjalantien alkupään kautta Kantie 41:lle. Liikenne tihentymä tapahtuu kahdeksan viikon välein, jolloin hallit tyhjenetään, siivotaan lannat ja hallit pestään sekä desinfioidaan. Teuraskuljetuksiin tarvitaan laajennetussa toiminassa 13–14 rekkaa. Tyhjennys tapahtuu 1–2 vuorokauden aikana. Lannan siirto halleista lantalaan on tilan sisäistä liikennettä. Kasvatusaikana rehuja tuodaan tilalle yhdeksän rekallista kasvatuserää kohti.

Riskienhallinta ja poikkeukselliset tilanteet

Tilalla on automaattinen varavoimajärjestelmä sähkönsaanin turvaamiseksi. Tuotantotiloissa on valvontajärjestelmä, joka hälyttää poikkeamatilanteessa tuottajan puhelimeen. Tuotantotoimintaa tarkastellaan paloviranomaisen toimesta säännöllisesti. Tilalle on laadittu pelastussuunitelma paloviranomaisten kanssa toiminnan poikkeamatilanteiden varalle.

Ympäristön tila, päästöt ja vaikutusarvio

Lähiympäristö ja maankäyttö

Broilerikasvattamo sijaitsee pellon reunassa noin 80 metrin päässä kanta-tie 41:stä. Etäisyys lähimpien naapureiden koillis- ja kaakkoispuolella sijaitseviin asuinrakennuksiin on 270–300 metriä.

Broilerikasvattamo sijaitsee noin 15 metrin päässä Kolli-Mäkelän ojaan laskevasta ojasta.

Toiminnassa muodostuvat jätteet

Toiminnassa syntyvät jätteet toimitetaan asianmukaisiin käsittelypaikkoihin.

Toiminnassa syntyvät jätteet

Jätenimike	Määrä vuodessa	Käsittely	Toimituspaikka
Raadot	15 t	kylmäkontti	Honkajoki Oy
Jätenuovi	100–200 kg	sekäjäte	Jätehuolto Mäkiö
Metalliromu	vähäisiä määriä	keräys	Erra-metalli
Loisteputket	10–20 kpl	keräys	Vaarallisten aineiden keräyspiste
Akut	1–2 kpl	keräys	Akkumyyjälle

Ilmanlaatu, päästöt ja vaikutukset

Toiminnasta aiheutuu ajoittaista hajuhaittaa, joka kohdentuu lähinnä lannalevitykseen. Ajoittain voi matalapaineella eläinsuojan poistokaasut laskeutua alas, tätä tapahtuu kuitenkin erittäin harvoin. Toiminta ei tuota merkittävää meluhaittaa. Kesäaikaan ilmstoinnin ollessa maksimiteholla voi ympäristöön tulla puhaltaminen huminaa. Pölyhaittaa voi tulla hallin tyhjen-nyksen yhteydessä, kun kuivikepohja pölyää.

Maaperä ja pohjavesi

Broilerikasvattamo sijaitsee Pöylijoen valuma-alueella (28.007). Kasvattamon sijoituspaikka ei ole tärkeällä eikä muullakaan vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Ravinnepäästöjä vesistöön tai maaperään ei pääse tapahtumaan. Lanta on hyvin kuivaa, joten siitä ei nestevuotoja pääse tapahtumaan. Lantavarastot on rakennettu vesitiiviiksi ja riittävän

suuriksi 12 kuukauden varastointitarvetta varten. Lantavarastot tyhjenetään vuosittain ja tällöin tarkastetaan silmämääräisesti lantaloiden rakenteiden eheys ja tiiveys.

Polttoainesäiliöt ovat joko suoja-altaalla varustettuja tai kaksoisvaipparakenteisia. Polttoainesäiliössä on vuodonilmaisín.

Maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys

Hakijan esityksen mukaan toiminnasta ei ole tarpeen tehdä ympäristönsuojelulain 82 §:n mukaista maaperän ja pohjaveden perustilaselvitystä.

Välitöntä pohjaveden tai maaperän pilaantumisvaaraa ei ole, eikä tilan käyttämien kemikaalien määrä poikkea olennaisesti keskimääräisen maatalan kemikaalimääristä. Aiemmin tilalla ei ole tapahtunut öljyvahinkoja tai muita maaperään tapahtuneita päästöjä.

Paras käyttökelpoinen tekniikka

Vertailuasiakirjat ja BAT-päätelmät

Sovellettavat vertailuasiakirjat ja BAT-päätelmät

Euroopan komission antama täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/302 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU mukaisten parhaita käyttökelpoisia tekniikoita (BAT) koskevien päätelmien vahvistamisesta siipikarjan tai sikojen tehokasvatusta varten on julkaistu 21.2.2017.

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltaminen tilan siipikarjatuotannossa on esitetty BAT-selvityslomakkeessa tiivistetysti seuraavasti:

Yleiset päätelmät

BAT 1. Parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa on luoda ympäristöjärjestelmä ja seurata sitä (EMS). Tilalle on laadittu pelastussuunnitelma. Toiminnanharjoittajalla on voimassa oleva ympäristövahinkovakuutus. Toiminnassa syntyvät jätteet toimitetaan asianmukaisiin käsittelypaikkoihin.

BAT 2. Toiminnanharjoittajan mukaan hyvät toimintatavat toteutuvat sijainnin valinnassa ja toimintojen sijoittelussa. Laitteistot pidetään kunnossa. Kuolleet ja karsitut eläimet toimitetaan Honkajoki Oy:hyn.

BAT 3. ja 4. Ruokinnassa käytetään monivaiheruokintaa. Ruokinta perustuu linnun ikään ja painoon ja se on optimoitu kuhunkin kasvuasteeseen parhaiten soveltuvaksi.

BAT 5. Käytössä on kunnan vesi. Juomaveden kulutusta seurataan vesimittarien avulla. Juomalinjat on varustettu nippojen alla olevilla tippakypeillä, jotka yhdessä linjaston oikean korkeuden avulla minimoivat vedenkulutusta ja kuivikepohjan kastumista.

BAT 6. Jätevesien syntymisen vähentämiseksi broilerihallien lattia harjataan, jotta pesuveden mukana kulkeutuisi mahdollisimman vähän ravinteita pesuvisisäiliöihin. Eläinsuojarakennusten katoilta tulevat sadevedet johdetaan likaantumattomina ojaan tai imeytetään maaperään.

BAT 7. Jätevesien aiheuttamien vesistöpäästöjen vähentämiseksi pesuvedet johdetaan umpisäiliöihin. Pesuvedet levitetään pellolle. WC:n jätevesille on omat umpikaivot.

BAT 8. Energiankäytön tehostamiseksi eläinsuojarakennukset ovat lämpöeristettyjä. Rakennuksissa on hyvän hyötysuhteen lämmitys- ja ilmastointijärjestelmät, joiden toiminta on optimoitu. Olemassa olevien kasvattamorakennusten valaistus on toteutettu loisteputkillä. Uuteen kasvattamorakennukseen on suunniteltu led-lamput.

BAT 10. BAT-tekniikoilla on tarkoitus poistaa tai vähentää melupäästöjä. Tilalla toteutuu riittävä etäisyys eläinsuojien ja herkkien kohteiden välillä. Suurin melun aiheuttaja on toiminnan edellyttämä liikenne, mm. rehu- ja teuraseläinliikenne.

BAT 11. Broilerikasvattamossa käytetään nykyaikaista tekniikkaa, mm. vesisumutuksella vähennetään syntyvän pölyn määrää.

BAT 13. BAT-tekniikoilla on tarkoitus estää tai vähentää hajupäästöjä. Broilerikasvattamon kuivikemateriaalina käytetään turvetta, jolla on paras ammoniakkin sitomiskyky.

BAT 14. ja BAT 15. Kuivalannan varastoinnin ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi ja kuivalannan varastoinnista maaperään ja veteen aiheutuvien päästöjen ehkäisemiseksi lanta varastoidaan kuivalantalassa, joka on katettu ja jonka pohja- ja reunarakenteena on betoni. Lantala tyhjennettäessä kuormaus tapahtuu asfalttisen kuormauslaatan päällä tai lantalan sisällä.

BAT 20. Lannan levityksestä maaperään ja veteen aiheutuvien typpi-, fosfori- ja mikrobipatogeenipäästöjen vähentämiseksi lanta levitetään pellolle tarkkuuslevittimellä. Lannan syyslevitystä käytetään vain syysviljojen lannoitukseen. Vesistöjen läheisyydessä jätetään riittävä levittämätön kaista valumien estämiseksi. Lannan käyttöä ohjataan viljelysuunnittelulla.

BAT 22. Lannan levityksestä aiheutuvien ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi lanta pyritään multaamaan aina 12 tunnin sisällä levityksestä.

BAT 23. Päätelmä tarkoittaa koko siipikarjan kasvatuksen tuotantoprosessin ammoniakkipäästöjen vähenemän arviointia/laskentaa koko tuotantoprosessista käytettyjen BAT-toimenpiteiden mukaisesti. Tilalla ei ole tehty arviointia.

BAT 24. Lannan mukana eritetyn kokonaistypen ja kokonaisfosforin määriä seurataan eläimäärän ja lanta-analyysiin perustuvalla laskennalla. Lohko-kohtaisia määriä tarkkaillaan peltokirjanpidossa.

BAT 25. Ammoniakkipäästöjä seurataan laskennallisesti kertoimiin perustuen.

BAT 27. Pölypäästöjä ei ole seurattu.

BAT 29. Veden, polttoaineen ja rehunkulutusta seurataan mittareiden ja laskujen avulla. Tilalle tulevien ja tilalta lähtevien eläinten määrää sekä lantamäärää seurataan kirjanpidon avulla.

Ammoniakkipäästöt broilerihalleista

BAT 32. Broilerikasvattamorakennukset ovat lämpöeritettuja. Niissä on koneellinen ilmanvaihto ja vuotamaton juomajärjestelmä. Kuivikemateriaalina käytetään turvetta, jolla on paras ammoniakinsitomiskyky.

Esitetty aikataulu

Broilerikasvattamon laajennus on suunniteltu otettavaksi käyttöön aikaisintaan vuoden 2022 aikana.

ASIAN KÄSITTELY

Tiedottaminen

Hakemuksesta on tiedotettu julkaisemalla kuulutus ja hakemusasiakirjat aluehallintovirastojen verkkosivuilla (www.avi.fi/lupa-tietopalvelu) 15.5.–22.6.2020. Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Pöytyän kunnan verkkosivuilla. Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Hakemusta koskeva ilmoitus on julkaistu Auranmaan Viikkolehdessä 19.5.2020.

Lausunnot

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksesta lausunnon Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Pöytyän kunnalta, sekä Pöytyän kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisilta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on mm. todennut seuraavaa:

Alueella ei ole yleis- tai asemakaavaa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on lähistölle osoitettu maisemallisesti tärkeä alue. Maisema-alue ulottuu noin puolen kilometrin päähän hankealueesta. Tätä nyt

maakunnallisesti merkittävää aluetta on ehdotettu maisema-alueiden päivityksessä uudeksi valtakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi nimellä "Aurajokilaakson viljelymaisemat". Rakennus näkyy peltoaukean yli maisema-alueelle, mutta ydinalueelta katsottaessa se sijoittuu maisemaan, joka on jo rakennettua. Näin ollen lupaharkinnassa riittää, että huolehditaan lainmukaisella tavalla rakennuksen sopimisesta maisemaan.

Luonnonsuojelun näkökulmasta hankealueen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse arvokkaita luontoalueita.

Eläinsuoja sijaitsee Saaristomeren pintavesien toimenpideohjelma-alueella. Eläinsuoja sijaitsee Aurajokeen laskevan Pöylijoen valuma-alueella. Aurajoen ekologinen tila on välttävä ja vesiensuojelun tavoitteena on hyvä tila. Eläinsuojan rakentaminen ei saa lisätä vesien kuormitusta eikä heikentää eläinsuojan ja sen lannan levitykseen käytettävien peltojen valuma-alueilla sijaitsevien vesistöjen ekologista tilaa. Kokonaisuutena arvioiden vesien tilan pitää kohentua siten, että vesien hyvä tila saavutetaan vesienhoitosuunnitelmassa asetetussa aikataulussa. Vesistöalueiden ekologisen tilan arviointi perustuu päivitettyyn ekologisen tilan luokitteluun (ehdotus 2019), joka on tehty osana vesienhoitosuunnitelman päivittämistä. Vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamisen kannalta on keskeistä, ettei korkeiden ja erittäin korkeiden fosforilukujen pelloille levitetä lantaa.

Toiminta ei sijoitu pohjavesialueelle. Eläinsuojan pohja- ja lantalarakenteiden tulee olla vesitiiviitä ja kestäviä. Hakemuksen mukaiselle enimmäiseläinmäärälle laskennallinen lannan varastointitarve 12 kuukauden aikana syntyvälle lannalle on 2 025 m³.

Lantaa levitettäessä talousvesikaivojen ja lähteiden ympärille tulee jättää riittävät suoja-alueet, joille ei levitetä lantaa eikä orgaanisia lannoitevalmisteita. Mikäli pelto on viettävää, tulee kaivon yläpuolelle jättää vähintään 100 metriä leveä alue, jolle ei levitetä lantaa.

Kuivikelannan levittäminen pohjaveden hyvin vettä läpäisevälle muodostumisalueelle on pääsääntöisesti kielletty. Kiellosta voidaan poiketa, jos toiminnanharjoittaja on riittävin maaperäselvityksin valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla osoittanut, että pohjavesialueella olevalla peltoalueella on riittävän paksu vettä heikosti läpäisevä maakerros (esim. savikerros) eikä lannan levityksestä voi muutoinkaan aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Polttonesteiden varastoinnin osalta lupamääräysten tulee pohjata oppaaseen "Kemikaalivuotojen ja sammutusjätevesien hallinta" (TUKES 2019).

Toiminnanharjoittajan tulee varautua ammoniakkipäästöjen vähentämiseen seuraamalla parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja lainsäädäntöä.

Toiminnassa tulee huomioida valtioneuvoston asetuksen keski suurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (106572027) määräykset.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa on tarkasteltu myös sitä, tuleeko hankkeesta tehdä YVA-lain (252/2017) 3 § ja 11–13 § mukainen harkinta ja päätös YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa. YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 1 a) mukaan arviointimenettelyä sovelletaan kanaloihin, joissa kasvatetaan yli 85 000 kananpoikaa. Hankkeen laajennuksen koko, 75 000 broileria, on eläinmääriä, ammoniakkipäästöjä ja lantamääriä vertaillen noin 90 % hankeluettelon mukaisesta hankkeesta. Laajennettu toiminta ylittäisi hankeluettelon rajan 50 000 broilerilla. Hanke sijoittuu nykyisen broilerikasvattamon viereen maatalousalueelle eivätkä vaikutukset laajuudeltaan, voimakkuudeltaan tai kestoltaan muutu nykyisestä oleellisesti. Laajennukseen haetun luvan mukaisen toiminnan aiheuttamat muutokset verrattuna nykyiseen toimintaan eivät esitettyjen tietojen perusteella ole sellaisia, että niistä todennäköisesti aiheutuisi hankeluettelon mukaisiin hankkeisiin tai niiden muutoksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Erillistä päätöstä YVA-menettelyn soveltamisesta hankkeeseen ei ole tarpeen tehdä. Hankkeesta vastaava, lupaviranomainen tai muu taho ei ole pyytänyt yhteysviranomaista tekemään päätöstä YVA-menettelyn soveltamisesta.

Pöytyän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Lausunto annetaan viranhaltijalausuntona, koska ympäristönsuojelulautakunta ei kokoonnu ennen lausunnon antamiselle annettua määräaika.

Rakennettava broilerihalli tulee melko lähelle lähintä asuinrakennusta. Siksi eläinsuojan toteutuksessa tulee kiinnittää huomiota parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon, jotta toiminnasta aiheutuvia haittoja voidaan vähentää eikä toiminta aiheuta kohtuutonta haju- tai muuta haittaa lähimmälle häiriintyvälle kohteelle.

Hakemuksessa ei ole esitetty eläinsuojan WC-vesien käsittelyä. WC-vedet tulee johtaa erikseen ja käsitellä ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisesti. Lietettä on mahdollista levittää pellolle lannoitteeksi, mikäli liete on käsitelty (hygienisoitu) siten, ettei siitä aiheudu terveys-, ympäristö- tai hajuhaittoja.

Kosken TI Ympäristönsuojelun tiedossa ei ole muita sellaisia asioita, jotka vaikuttaisivat lupahakemuksen käsittelyyn tai, jotka eivät olisi tulleet ilmi hakemuksesta. Kosken TI Ympäristönsuojelulle ei ole tehty ilmoituksia ko. eläinsuojan toiminnasta aiheutuvista haitoista.

Ympäristönsuojelulla ei ole muuta huomautettavaa ympäristölupahakemuksesta.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei ole jätetty muistutuksia eikä mielipiteitä.

Vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus antaa vastine lausunnoista. Vastineessaan hakija toteaa, että uuteen broilerikasvattamoon on tarkoitus laittaa WC:n jätevesille oma erillinen umpikaivo, noin 5 m³ kokoinen.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Ympäristölupa

Aluehallintovirasto myöntää ympäristöluvan Markku Kiiskin Tila Oy:n broilerituotannon laajentamiselle kiinteistöllä Kuoppamäki 636-423-1-77. Laajennuksen jälkeen broilerikasvattamossa saa olla enintään 135 000 broileripaikkaa.

Toiminnassa tulee noudattaa lupahakemusta ja seuraavia lupamääräyksiä, jotka perustuvat voimassa oleviin BAT-päätelmiin:

Lupamääräykset

Toiminnan sijainti ja uusien eläinpaikkojen käyttöönotto

1. Uusi broilerikasvattamorakennus ja kuivalantala on sijoitettava tilalle hakemuksessa esitetyn mukaisesti.

Uuden kasvattamorakennuksen ja uuden kuivalantalan valmistumisesta on ilmoitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kuukautta ennen niiden suunniteltua käyttöönottoa.

Lannan ja jätevesien varastointi ja käsittely

2. Broilerikasvattamon toiminnassa muodostuva lanta, pesuvedet ja jätevedet on varastoitava vesitiiviistä materiaalista tehdyissä varastoissa. Myös eläinsuojarakennusten pohjarakenteiden on oltava vesitiiviitä. Lannan kuormausalueiden sekä piha- ja kulkuteiden tulee olla kovapohjaisia.

Lannan varastointitilavuuden tulee olla riittävä 12 kuukauden aikana kertyneen lannan varastointiin. Luvan mukaisella enimmäiseläinmäärällä (135 000 broileria) on oltava vähintään 2 025 m³ katettua kuivalantalatilavuutta ja vähintään 203 m³ pesuvesisäiliötilavuutta.

3. Lanta sekä pesu- ja jätevedet on varastoitava, käsiteltävä ja hyödynnettävä siten, ettei naapureille aiheuteta kohtuutonta hajua, pöly- tai meluhaittaa.

Lannan kuormaus ja kuljetus tulee tehdä tarkoitukseen suunniteltua tiivistä kalustoa käyttäen siten, että lantaa ei joudu ympäristöön. Mikäli kuljetusreiteille pääsee putoamaan lantaa, likaantuneet alueet tulee puhdistaa viipymättä.

4. Broilerikasvattamon pesuvedet ja eläinsuojan sosiaalityötiloissa syntyvät WC:n jätevedet on johdettava vesitiiviisiin umpisäiliöihin.

Umpikaivoliettestä on oltava laadittuna siirtoasiakirja, jossa on tiedot lietteen määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta ja -toimituspäivämäärästä sekä kuljettajasta. Siirtoasiakirja on oltava mukana kuljetuksen aikana ja se on luovutettava jätteen vastaanottajalle. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä kolmen vuoden ajan.

Lannan hyödyntäminen

5. Lanta voidaan käyttää lannoitteena pellolla. Luvan mukaiselle enimmäiseläinmäärälle (135 000 broileria) on oltava käytettävissä lannan levitykseen soveltuvaa peltoa vähintään 482 hehtaaria. Lantaa voidaan myös toimittaa käsiteltäväksi laitokseen, jolla on ympäristölupa lannan hyödyntämiseen. Lannan toimittaminen jatkokäsittelyyn vähentää vastaavasti levitysalan tarvetta.

Lantaa ei saa levittää fosforiluokaltaan korkeille eikä arveluttavan korkeille pelloille. Lantaa ei saa myöskään levittää vedenottamoiden suoja-alueille eikä luokitelluille pohjavesialueille. Lisäksi lannan käsittely- ja levitysjärjestystä sekä levityspellon sijaintia valittaessa tulee ottaa huomioon ympäristöviihtyisyystekijät ja naapureille aiheutuva hajuhaitta. Lannan käsittelyä ja levitystä on vältettävä asutuksen läheisyydessä yleisinä juhlapäivinä ja juhlatilaisuuksien aikana.

Mikäli lannan käyttämisessä peltolannoitteena tapahtuu muutoksia, on niistä ilmoitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Päästöt ja haittojen vähentäminen

6. Broilerikasvattamosta ilmaan vapautuva ammoniakkipäästö saa olla enintään 0,08 kg NH₃/eläinpaikka/vuosi. Päästöraja-arvo koskee laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa syntyviä päästöjä.

Mikäli eläinsuojasta ilmaan vapautuva ammoniakkipäästö ylittää edellä mainitun eläinpaikkakohtaisen ammoniakkipäästöraja-arvon, on poistettava ilma käsiteltävä tai muilla teknisillä toimenpiteillä vähennettävä päästöjä siten, että laskennallinen ammoniakkipäästöraja-arvo ei ylity.

7. Haittaeläimiä, kuten rottia, hiiriä ja karpäsiä, tulee tarvittaessa torjua rehuhygienian, yleiseen viihtyvyyteen sekä eläinsuojan rakenteisiin aiheutuvien haittojen torjumiseksi.

Jätteet ja jätehuolto

8. Kuolleet eläimet on toimitettava käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristönsuojelulain mukaisessa luvassa tai sitä vastaavassa päätöksessä tällaisen jätteen vastaanotto ja käsittely on hyväksytty. Kuolleitten eläinten väli-varastointi on järjestettävä tarkoitukseen soveltuvassa kylmävarastossa.
9. Toimintaa on harjoitettava siten, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän. Hyödyntämiskelpoiset jätteet, kuten paperi-, pahvi- ja muovijäte sekä metalliromu tulee toimittaa hyödynnettäväksi asianmukaiseen käsittelyyn. Toiminnassa muodostuvat vaaralliset jätteet (esim. jäteöljy ja akut) on varastoitava katetussa, kuivassa ja tiivispohjaisessa tilassa. Erilaiset vaaralliset jätteet on pidettävä erillään toisistaan, merkittävä ja toimitettava vähintään kerran vuodessa vaarallisten jätteiden vastaanottopaikkaan. Muutoin jätteen käsittelyssä on noudatettava kunnan jätehuoltomääräyksiä.

Polttonesteiden ja kemikaalien varastointi

10. Polttonestesäiliöiden tulee olla kyseisen polttoaineen varastointiin hyväksyttyjä ja niiden kunto tulee tarkastaa kymmenen vuoden välein tai tarkastuksessa laadittuun pöytäkirjaan kirjattuun määräaikaan mennessä. Polttonestesäiliössä tulee olla lapon ja ylitäytön estävät järjestelmät. Täyttö- ja tankkausalueiden tulee olla tiiviitä ja muotoiltu siten, että mahdolliset vuodot eivät valu maaperään ja että ne voidaan ottaa talteen. Varastointipaikkojen läheisyyteen on varattava riittävä määrä imeytysainetta mahdollisen vuodon imeyttämistä varten. Polttonestesäiliöiden ja täyttöpaikkojen tiiviyttä tulee tarkkailla säännöllisesti ja korjata viivytyksestä niissä havaitut puutteet ja vauriot.
11. Muut kemikaalit on säilytettävä tarkoitukseen soveltuvassa varastopaikassa tiiviissä, suljetuissa ja merkityissä astioissa ja tiiviillä alustalla siten, että aineita ei voi päästä vahinkotapauksessakaan viemäriin tai ympäristöön. Kemikaalien, kuten desinfiointi- ja pesuaineiden varastoinnissa ja käytössä tulee noudattaa kunkin valmisteen käyttöturvallisuusohjetta.

Tarkkailu

12. Eläinsuojarakenteiden, lannanvarastointitilojen, pesu- ja jätevesisäiliöiden tiiviyttä sekä lannan lastausalueiden pinnoitteiden kuntoa tulee tarkkailla säännöllisesti. Puutteet ja vauriot tulee korjata viivytyksestä.
13. Lannan kokonaistypen ja kokonaisfosforin erityistä on seurattava vuosittain. Seuranta tulee toteuttaa typen ja fosforin massataselaskennalla, joka perustuu rehun kulutukseen, rehun raakavalkuais- ja kokonaisfosforipitoisuuteen sekä eläimen tuotostasoon, tai lanta-analyysillä taikka muulla valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla.
14. Eläinsuojasta ilmaan vapautuva ammoniakkipäästö (kg NH₃/eläinpaikka/vuosi) tulee arvioida ainakin laskennallisesti kertoimiin perustuen vuosittain. Vaihtoehtoisesti ammoniakkipäästö voidaan arvioida vuosittain

massataseeseen perustuvalla arviolla, joka pohjautuu typen eritykseen ja kokonaistypen määrään kussakin lannan käsittelyn vaiheessa tai määrittää mitattuna päästönä poistoputkista tai muulla valvontaviranomaisen hyväksymällä menetelmällä. Päästötiedot on liitettävä eläinsuojan tarkkailukirjanpitoon ja ne on raportoitava määräyksen 16 mukaisessa vuosiyhteenvedossa.

Mikäli ammoniakkipäästöt määritetään mittaamalla, päästömittaukset on suoritettava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta standardien (CEN, ISO, SFS tai muu vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen soveltuvilla yleisesti soveltuvilla viranomaisten hyväksymillä menetelmillä. Mittausraporteissa on esitettävä käytetyt mittausmenetelmät sekä niiden mitausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta.

15. Lupamääräyksissä 13 ja 14 velvoitettuja tarkkailuja voidaan myöhemmin tarkentaa ja muuttaa toimivaltaisen valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta, lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta eivätkä tarkkailun kattavuutta.

Raportointi

16. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa eläinsuojan toiminnasta. Edellistä vuotta koskeva yhteenvedo kirjapidosta tulee toimittaa valvontaviranomaiselle (Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus) vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Vuosiyhteenvedon tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- tiedot eläinmääristä,
- tiedot lannan määrästä (m^3 tai t),
- lannan levityspinta-ala (ha) ja mahdolliset viljavuustutkimusten tulokset,
- jäljennökset uusista tai muutetuista lannan vastaanottosopimuksista,
- tiedot pesu- ja jätevesimääristä (m^3), säiliöiden tyhjennysajankohdista ja toimituspaikoista sekä kopiot mahdollisista siirtoasiakirjoista,
- tiedot kuolleitten eläinten määrästä ja jätteistä (kg tai t/a) sekä niiden käsittelytavoista ja toimituspaikoista,
- toiminnan ammoniakkipäästöt ($kgNH_3$ /eläinpaikka/vuosi),
- tiedot tilalla mahdollisesti tehdyistä lisätoimenpiteistä ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi,
- lannan kokonaistypen (N) ja kokonaisfosforin (P) erityksen määrät (kg /eläinpaikka/vuosi),
- eläinsuoja- ja lantatiloiden rakenteiden kunnon tarkkailut ja tehdyt korjaukset ja
- tiedot eläinsuojan toiminnassa tapahtuneista häiriötilanteista tai muista poikkeuksellisista tilanteista sekä niiden aikana syntyneistä päästöistä ja jätteistä.

Kirjanpitolietojen tulee sisältää myös tiedot veden, sähköenergian, polttoainoiden ja rehun kulutuksista.

Kirjanpitolietojen tulee olla valvontaviranomaisen tarkistettavissa tilalla ja tietoja on säilytettävä tilalla vähintään kuusi vuotta. Raportointi tulee soveltuvin osin tehdä sähköisesti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään valvontaviranomaisen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

17. Mahdollisista häiriöistä ja poikkeuksellisista tilanteista, jotka ovat aiheuttaneet tai saattavat aiheuttaa merkittäviä ympäristöhaittoja, on ilmoitettava välittömästi valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on heti ryhdyttävä toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä poikkeuksellisten tilanteiden uusiutumisen ehkäisemiseksi. Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävästi ympäristövahinkojen torjuntalaitteita ja -tarvikkeita aina saatavilla. Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Paras käytettävissä oleva tekniikka

18. Toiminnanharjoittajan tulee olla riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja seurattava toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehitymistä ja varauduttava tilan oloihin soveltuvan tällaisen tekniikan käyttöönottoon.

Toiminnan muuttaminen ja lopettaminen

19. Toiminnan olennaisesta muuttamisesta, keskeyttämisestä tai lopettamisesta on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle hyvissä ajoin. Tuotannon loppuessa tai keskeytyessä on varastoitua lanta toimitettava hyötykäyttöön ja muut jätteet ja jätevedet asianmukaiseen keräykseen.

Toiminnanharjoittajan on viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista esitettävä valvontaviranomaiselle yksityiskohtainen suunnitelma vesiensuojelua, maaperänsuojelua ja jätehuoltoa koskevista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista.

Päätöksen täytäntöönpano

Lainvoimaisuus

Tämän päätöksen mukaisen toiminnan saa aloittaa, kun päätös on lainvoimainen. Päätös on lainvoimainen valitusajan päätyttyä, jos päätökseen ei haeta muutosta valittamalla. (ympäristönsuojelulaki 198 §).

Valitettaessa Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan valituslupa (ympäristönsuojelulaki 190 § 1 mom.). Mahdollinen valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei estä päätöksen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos korkein hallinto-oikeus

kieltää täytäntöönpanon. (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 08/2019, 122.2 §)

Korvautuvat päätökset

Tämä päätös korvaa Etelä-Suomen aluehallintoviraston 4.11.2016 myöntämän ympäristöluvan (nro 266/2016/1, dnro ESAVI/12267/2014) sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston 6.11.2018 antaman ympäristöluvan (nro 224/2018/1, dnro ESAVI/18639/2018).

PERUSTELUT

Ratkaisun perustelut

Hakemus on käsitelty ympäristönsuojelulain 29 §:n mukaisesti toiminnan olennaisena muuttamisena, koska kyseessä on broilerituotannon laajentaminen. Nykyisen toiminnan osalta luvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu Etelä-Suomen aluehallintoviraston 4.11.2016 myöntämässä ympäristölupapäätöksessä (nro 266/2016/1). Laajennettavan toiminnan osalta luvan myöntämisen edellytykset on harkittava ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan. Toiminnan olennaista muuttamista koskeva lupahakemus on ympäristönsuojelulain 48 §:n mukaan ratkaistava siten, että harkinta kattaa ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa.

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan ottanut huomioon ympäristönsuojelulain, jätelain ja luonnonsuojelulain tavoitteet ja yleiset periaatteet sekä näiden lakien ja niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä sen, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään. Harkintaan ovat vaikuttaneet myös lupakäsittelyn aikana saadut lausunnot. Lähtökohtana ratkaisussa on ollut lupahakemus ja hakijan esittämät toimenpiteet haittojen vähentämiseksi.

Toimintojen sijoittuminen on olennaista luvan myöntämisen edellytysten kannalta. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä. Päätöksessä on hyväksytty hakijan esitys, jonka mukaan broilerikasvattamon laajennus sijoitetaan olemassa olevien broilerikasvattamorakennusten yhteyteen. Toiminnan vaikutukset ovat kotieläintaloudelle tyypillisiä. Laajenevasta toiminnasta ei voida katsoa aiheutuvan naapuruussuhdelain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasitusta. Eläinsuoja ei sijaitse pohjavesialueella. Laajennettu toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaiset edellytykset sijoituspaikan valinnalle. Toiminta on mahdollista järjestää siten, että se ei aiheuta terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Tämän päätöksen mukaisesti harjoitettuna toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle.

Toiminta täyttää jätelain vaatimukset jätteiden määrän vähentämisestä ja jätteiden hyödyntämisestä. Määräyksiä annettaessa on otettu huomioon pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski. Toiminnassa käytetään parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisia ratkaisuja ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi sekä parhaita käytäntöjä, joilla vähennetään toiminnan aiheuttamia haittoja ja niiden riskejä ympäristöön.

Lupamääräykset huomioon ottaen toiminnasta ei aiheudu päästöjä vesiin eikä se siten vaaranna Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren -vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016–2021 asetettuja tavoitteita. Vesienhoidon ympäristötavoitteena suunnittelukaudella 2016–2021 on, että vesien tilan heikkeneminen estetään ja vuoteen 2021 tai viimeistään vuoteen 2027 mennessä saavutetaan hyvä tila. Päätöksessä on määrätty rakenteiden tiiveysvaatimuksista sekä lannan käsittelystä ja hyödyntämisestä. Lannanlevitys korkean ja arveluttavan korkean fosforiluokan pelloilla on kielletty.

Hakemuksessa ilmoitettu energiantuotantoyksikön (lämpökeskus) polttoaineteho on 0,5 MW. Lisäksi tilalla on pienempiä energiantuotantoyksiköjä, mutta jokaisen energiantuotantoyksikön polttoaineteho on alle 1 megawattia, joten eläinsuojaa koskevan hakemuksen käsittelyssä ei sovelleta valtioneuvoston asetusta (1065/2017) keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista.

Toiminnassa on noudatettava valtioneuvoston asetusta eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014), jossa on annettu yksityiskohtaiset määräykset eläinsuojatoiminnan harjoittamisesta siten, että toiminnasta ei aiheudu ympäristön pilaantumista.

Päätelmien soveltaminen ympäristölupaharkinnassa

Hakemuksen mukaisella eläinmäärällä (yli 40 000 siipikarjapaikkaa) laitos luokitellaan ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 11 a) mukaiseksi direktiivilaitokseksi, jota koskee lain 75–82 §.

Euroopan komission antama täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/302 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU mukaisten parhaita käyttökelpoisia tekniikoita (BAT) koskevien päätelmien vahvistamisesta siipikarjan tai sikojen tehokasvatusta varten on julkaistu 21.2.2017. Päätelmät koskevat hakijan broilerikasvatusta.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan hakemuksessa esitetty paras käyttökelpoinen tekniikka täyttää siipikarjan tai sikojen tehokasvatuksen BAT-päätelmien parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset. Käsittelyssä on otettu huomioon, mitä ympäristönsuojelulaissa on määrätty mm. parhaan käyttökelpoisen tekniikan vertailuasiakirjojen (BREF) sitovuudesta ja erityisesti, mitä toimialan parhaan käyttökelpoisen tekniikan päästörajoista on päätelmissä määrätty (BAT-AEL).

Yleisissä BAT-päätelmissä on annettu vaihteluväli BAT-tekniikoiden mukaiselle lannassa eritetylle kokonaistypelle ja kokonaisfosforille. Toiminnan lannan typpi- ja fosforimäärien oletetaan sijoittuvan tälle vaihteluvälille, sillä tilalla on käytössä päätelmien mukainen ruokintamenetelmä. Eritystasoista ei ole kuitenkaan määrätty ehdottomana. Sen sijaan lannan kokonaistypen ja kokonaisfosforin erityksen seurannasta ja raportoinnista on määrätty.

Toiminnan pääasialliset päästöt normaalitoiminnassa tai poikkeuksellisissa tilanteissa ovat päästöt ilmaan, maaperään ja vesiin, josta syystä erityisesti sellaisille toiminnoille, joissa kyseisiä päästöjä voi syntyä on annettu lupamääräyksiä.

Päätelmiä 9, 12 ja 26 ei ole sovellettu tilan siipikarjatuotantoon, koska toiminnasta ei ole osoitettu aiheutuneen haittaa herkille kohteille. Eläinsuojarakennuksia ei ole varustettu ilmanpuhdistusjärjestelmillä, joten päätelmä 28 ei koske tilan toimintaa.

Lupamääräysten yleiset perustelut

Lupamääräykset ovat tarpeen maaperän, pinta- ja pohjavesien suojelemiseksi sekä lähiympäristölle aiheutuvien haju-, melu- ja pölyhaittojen ehkäisemiseksi. Lupamääräyksiä annettaessa on otettu huomioon laitoksen sijainti, sen yhteys muihin toimintoihin, toiminnasta aiheutunut haitta, toiminnasta aiheutuvan pilaantumisen todennäköisyys, onnettomuusriski, lähialueen asutuksen ja taajama-alueiden läheisyys sekä ympäristönsuojelulain vaatimus käyttää toiminnassa parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Luparatkaisussa on sovellettu valtioneuvoston asetusta eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) sekä soveltuvin osin otettu huomioon ympäristöministeriön ohje kotieläintalouden ympäristönsuojelusta (1/2010) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista ympäristönsuojeluvaatimuksista (266/2019).

Hakemukseen on liitetty selvitys merkityksellisten vaarallisten aineiden käytöstä toiminnassa ja arvio ympäristönsuojelulain 82 §:n mukaisen maaperän ja pohjaveden perustilaselvityksen laatimistarpeesta. Aluehallintovirasto pitää arviota riittävänä eikä perustilaselvityksen laatimiselle ole selvityksen perusteella tarvetta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä; jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä, toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista ja muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Jätteen käsittelyä ja raportointia koskevat

määräykset ovat jätelain ja jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia.

Lupamääräysten yksilöidyt perustelut

Lupamääräys 1.

Uusi broilerikasvattamorakennus rakennetaan olemassa olevien eläinsuojien läheisyyteen. Tarkempi rakennuksen suunnittelu ja sovittaminen ympäristöön ratkaistaan rakennusluvassa. Uusi lantala sijoittuu olemassa olevan lantalan viereen.

Käyttöönottoilmoitus on määrätty valvonnallisista syistä. Ilmoitus voidaan tehdä joko kirjallisesti tai suullisesti.

Lupamääräykset 2.–4.

Lupamääräyksillä varmistetaan, että lannan käsittelystä tilalla ei aiheudu haittaa ympäristölle ja että lannan käsittely tapahtuu eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1250/2014) mukaisesti.

Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta edellyttää, että tilalla, jolla kertyy lantaa tuotantoeläinten pidosta, tulee olla lannan varastointitila (lantala), joka mitoiteetaan vuosittain varastoitavan lannan määrän mukaan. Riittävän suurella lantavarastolla lannan levitys voidaan keskittää sekä viljelyn että ympäristöhaittojen ehkäisyn kannalta parhaaseen aikaan.

Lannan kuormaaminen tulee tehdä kovapohjaisella alustalla, jotta maahan joutunut lanta voidaan poistaa esimerkiksi koneellisesti ja siten ehkäistä ravinteiden huuhtoutuminen valumavesien mukana maaperään ja vesistöön.

Hakemusasiakirjojen mukaan broilerihallien pesuvedet ja eläinsuojan sosiaalitilojen WC:n jätevedet johdetaan umpisäiliöihin. Jätelaki edellyttää, että umpikaivolietteestä on oltava siirtoasiakirja, joka on mukana jätteen kuljettuksessa ja toimitetaan jätteen vastaanottajalle.

Lupamääräys 5.

Broilerikasvattamoissa muodostuu kuivikelantaa laskennallisesti 2 025 m³ vuodessa (0,015 m³ broileria kohden).

Vaatimus peltoalan vähimmäispinta-alasta perustuu karjanlannan keskimääräiseen fosforisisältöön sekä peltoviljelykasvien keskimääräiseen fosforilannoitustarpeeseen ympäristöministeriön ohjeen kotieläintalouden ympäristönsuojelusta (1/2010) mukaisesti. Peltopinta-alatarve on yksi hehtaari 280 broileripaikkaa kohden.

Lannan hyödyntämisellä lannoitteena pelloilla tarkoitetaan lannan käyttöä siten, että peltojen yilannoitusta ei tapahdu. Lanta on levitettävä sellaisena ajankohtana, ettei suoritetusta levityksestä aiheudu ravinteiden huuhtoutumisriskiä. Lannan levitysala perustuu lannan keskimääräiseen fosforisisältöön sekä peltoviljelykasvien keskimääräiseen fosforilannoitustarpeeseen siten, että levitettävä lantamäärä mitoitetaan todellisen tarpeen mukaan ottaen huomioon viljeltävä kasvi, maaperä ja saavutettu keskimääräinen satotaso. Lannan ravinnesisältö on tunnettava, jotta vastaanottavat tilat voivat ottaa huomioon lannan sisältämät ravinteet lannoitus suunnitelmiaan ja siten ehkäistä myös vesien pilaantumista. Levityksestä aiheutuva hajuhaitta on kestoaltaan lyhytaikaista ja sitä voidaan vähentää suorittamalla multaush mahdollisimman nopeasti. Lannan käsittelystä ja levityksestä aiheutuvaa haittaa voidaan vähentää välttämällä levitystä sellaisina ajankohtina, jolloin siitä aiheutuisi ilmeistä haittaa. Levittämällä lanta pääsääntöisesti keväällä ennen kylvöä ja kesantopellolle vasta välittömästi ennen kylvöä tai nurmen perustamista ja jättämällä peltojen viereisten vesistöjen rannoille, lasku- ja valtaojien varsille sekä talousvesikaivojen ympärille suoja-alueet voidaan ravinteiden pääsyä pinta- ja pohjavesiin ehkäistä. Suoja-alueen leveys määräytyy käytetyn lannan levitystekniikan ja monivuotisen kasvillisuuden peittämän suojakaistan leveyden perusteella. Talousveden hankintaan käytettävien kaivojen ja lähteiden ympärille on jätettävä maaston korkeussuhteista, kaivon rakenteesta ja maalajista riippuen vähintään 30–100 metrin levyistä vyöhyke, jota ei lannoiteta lannalla tai orgaanisilla lannoitevalmisteilla. Lannan käyttö lannoitteena luokitelluilla pohjavesialueilla aiheuttaa riskin pohjavesien pilaantumisesta. Siksi lannan käyttö luokitellulla pohjavesialueella olevilla pelloilla on kielletty.

Lupamääräykset 6.–7.

Broilerikasvattamon ammoniakkipäästölle on asetettu siipikarjan tai sikojen tehokasvatuksen parhaita käytettävissä olevia tekniikoita (BAT) koskevien päätelmien vaatimuksen tasoinen raja-arvo ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisesti. Ammoniakkipäästön minimoimiseksi myös lannassa eritetyn kokonaistypen määrän oletetaan olevan BAT-päätelmän (BAT 3) mukainen eli broilereilla enintään 0,6 kg N/eläinpaikka/vuosi. Tilalla on jo käytössä BAT 32 -päätelmän mukaisia toimia (koneellinen ilmanvaihto, vuotamaton juottojärjestelmä, kuivikkeena turve) ammoniakkipäästöjen vähentämiseksi sekä ruokinnassa BAT 3 -päätelmän mukainen monivaiheruokinta, joilla vähennetään typen eritystä ja edelleen ammoniakkipäästöjä.

Määräys toiminnan ammoniakkipäästön mahdollisesta rajoittamistarpeesta on annettu, koska broilerikasvattamon ammoniakkipäästöstä ei ollut käytettävissä määritettyä tietoa hakemusasiakirjoissa.

Asianmukaisella tuholaiistorjunnalla ehkäistään rehuhygieniaan, yleiseen viihtyisyyteen ja eläinsuojan rakenteisiin aiheutuvia haittoja.

Lupamääräykset 8.–9.

Lupamääräykset on annettu jätteiden määrän vähentämiseksi, asianmukaisen jätehuollon järjestämiseksi ja jätteistä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Lupamääräyksellä 8 varmistetaan tilalla kuolleiden eläinten asianmukainen hävittäminen ja ympäristöhygienian yleisten vaatimusten täyttyminen sekä ehkäistään mahdollisten eläintautien leviäminen tilan ulkopuolelle. Eläinperäisen jätteen käsittely on järjestettävä ja toteutettava sivutuoteasetuksen (EY N:o 1069/2009) mukaisesti ja sivutuoteasetuksen valvonnasta vastaavan viranomaisen hyväksymällä tavalla.

Lupamääräykset perustuvat jätteistä annettuun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) 7 §:ään, jonka mukaan jäte on pakattava siten, että jätteen säilyttämisestä ja kuljettamisesta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle ja että jätteelle voidaan järjestää sen laadun mukainen käsittely.

Jätteiden asianmukaisella käsittelyllä, varastoinnilla sekä toimittamisella asianmukaiseen käsittelyyn voidaan estää ennakolta haitallisten vaikutusten syntyminen. Vaarallisten jätteiden toimittaminen asianmukaiseen käsittelyyn vähentää niiden aiheuttamia terveyteen ja ympäristöön kohdistuvia riskejä. Jätelain 8 §:n mukaan on ensisijaisesti vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Hyödyntämiskelpoiset jätteet on kerättävä erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi asianmukaiseen käsittelyyn. Hyödyntämiskelpoiset jätteet on ensisijaisesti pyrittävä toimittamaan laitokseen, jossa hyödynnetään jätteen sisältämä aine käyttämällä se uudelleen tai kierrättämällä se erilaisina tuotteina. Toissijaisesti jäte voidaan hyödyntää energiana, jos se ominaisuuksiensa puolesta siihen soveltuu. Jätteiden käsittely on suunniteltava ja järjestettävä niin, että jätteestä päätyy mahdollisimman vähän loppusijoitukseen.

Lupamääräykset 10.–11.

Polttonesteiden ja kemikaalien varastointia koskevat velvoitteet ovat tarpeen maaperän ja pohjaveden pilaantumisen estämiseksi esimerkiksi mahdollisessa vahinkotilanteessa. Ympäristönsuojelulain 16 §:n mukaan maahan ei saa jättää tai päästää jätettä eikä muutakaan ainetta siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Riittävällä suojauksella ja imeytysaineiden käytöllä maaperän pilaantuminen voidaan ehkäistä myös mahdollisessa vahinkotilanteessa.

Lupamääräykset 12.–15.

Tarkkailu-, huolto- ja mahdollisesti havaittujen vaurioiden korjausvelvoite on annettu sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu suoria päästöjä maaperään, pohjaveteen tai pintavesiin.

Päätöksessä edellytetyn seurannan ja asetettujen päästövaatimusten seuraamiseksi ja vaatimusten noudattamisen valvomiseksi on annettu tarpeelliseksi katsotut lupamääräykset.

BAT-päätelmissä on typen ja fosforin eritykselle raja-arvot, joiden rajoissa toimimalla rehun hyväksikäyttöaste sekä päästöriski pysyvät vähintään kohtuullisella tasolla ja mikä myös huomattavasti edesauttaa ammoniakkipäästötasoon pääsemistä. Broilereiden lantaan tuottama ravinnemäärä on kokonaistypen osalta 0,2–0,6 kg N/eläinpaikka/vuosi ja kokonaisfosforin osalta 0,02–0,11 kg P/eläinpaikka/vuosi. Edellä mainittu fosforiarvo vastaa päätelmässä esitettyä 0,05–0,25 kg P₂O₅/eläinpaikka/vuosi arvoa. P₂O₅-luvut on muunnettu fosforiksi (P) kertoimella 0,44.

Ilmaan vapautuvan ammoniakkipäästöjen tarkkailemisesta on määrätty BAT 25 -päätelmän mukaisesti. Jos ammoniakkipäästöjä mitataan, mitauksia ei tarvitse toistaa vuosittain. Massataseeseen perustuvaa arviota varten on julkaistu ammoniakkipäästölaskuri [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Lomakkeet/Maatalouden_ymparistonsuojelun_lomakkeet\(9475\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/Lomakkeet/Maatalouden_ymparistonsuojelun_lomakkeet(9475)).

Määräyksen mukaiset tarkkailuun tehtävät muutokset on delegoitu tavanomaisen käytännön mukaisesti valvontaviranomaiselle. Aluehallintovirasto voi muuttaa tarkkailumääräyksiä, jos ympäristölupaa muutetaan hakemuksesta.

Lupamääräys 16.

Kirjanpitoa ja raportointia koskeva määräys on tarpeen toiminnan valvonnan järjestämiseksi ja ympäristövaikutusten toteamiseksi. Toiminnasta saamiensa tietojen perusteella valvontaviranomainen voi seurata luvassa annettujen määräysten noudattamista. Lannan levitysalojen ja jatkokäsittelyyn toimitusmäärien kirjaamisella ja raportoisella varmistetaan, että käytössä olevat lannankäsittelyt ovat aina riittävät suhteessa toiminnassa muodostuvan lannan määrään. Ammoniakkipäästöjen raportointivelvollisuus perustuu IPPC-direktiivin 96/61/EY nojalla annettuun EU:n komission päätökseen 166/2006.

Kirjanpidon tulee sisältää myös BAT-päätelmän 29 mukaisten prosessi-muuttujien (veden, sähköenergian, polttoaineiden ja rehun kulutus) tarkkailua koskevat tiedot.

Lupamääräys 17.

Lupamääräyksellä varmistetaan tiedonkulku valvontaviranomaiselle tilanteissa, joissa ympäristölle on aiheutunut tai on vaarassa aiheutua poikkeuksellisen suurta haittaa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi tulipalo ja öljyvahinko. Hätäkeskukseen tehtävän ilmoituksen lisäksi vahingosta tulee ilmoittaa ympäristönsuojeluviranomaisille. Vahinkotilanteessa voidaan haittoja vähentää asianmukaisella torjuntakalustolla. Tilan pelastussuunnitelma tulee päivittää laajennuksen yhteydessä.

Lupamääräys 18.

Ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisessa toiminnassa on periaatteenä, että käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa. Luvan saajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa aiheuttamien haitallisten ympäristövaiikutusten vähentämismahdollisuuksista ja seurattava parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä toimialallaan.

Lupamääräys 19.

Toiminnan olennainen muuttaminen tai laajentaminen edellyttää uutta ympäristölupaa. Luvanhaltijan vaihtuessa on luvan uuden haltijan ilmoitettava vaihtumisesta. Toiminnan lopettaminen tilalla edellyttää mm. sitä, että toimintaan liittyneet ympäristöriskit ja varastoidut jätteet on poistettu. Em. seikkojen vuoksi toiminnan lopettamisesta tai muista olennaisista muutoksista on ilmoitettava lupamääräyksen mukaisesti valvontaviranomaiselle.

VASTAUS LAUSUNNOISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Lausunnoissa esitetyt vaatimukset on otettu huomioon ratkaisussa ja lupamääräyksissä sekä niiden perusteluissa ilmenevällä tavalla.

PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN**Päätöksen voimassaolo**

Päätös on voimassa toistaiseksi.

Lupamääräysten tarkistaminen

Ympäristönsuojelulain mukaan direktiivilaitoksen luvan tarkistamiseen sovelletaan ympäristönsuojelulain 80 ja 81 §:iä (tarkistaminen päätelmien vuoksi).

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos valtioneuvoston asetuksella annetaan tämän päätöksen määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava (ympäristönsuojelulaki 70 §).

Sovelletut säännökset

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 6–8, 11–12, 14–17, 20, 27, 29, 48–49, 51–53, 58, 62, 65–66, 72–77, 82–83, 87, 94, 123, 170, 190–191, 198 §
Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) 1, 14–15, 19 §
Jätelaki (646/2011) 8, 12–13, 15–17, 28, 29, 72, 91, 118–119, 120, 121 §
Valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012) 4, 7–9, 20, 24 §

Laki eräistä naapuruussuhteista (26/1920) 17 §
 Valtioneuvoston asetus eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014)
 Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2017/302 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75EU mukaisten parhaita käyttökelpoisia tekniikoita (BAT) koskevien päätöksien vahvistamisesta siipikarjan tai sikojen tehokasvatusta varten. Euroopan unionin virallinen lehti 21.2.2017.

KÄSITTELYMAKSU

Käsittelymaksu on 4 775 euroa. Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Asian käsittelystä peritään maksu, joka määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuosille 2019 ja 2020 annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) mukaisesti. Asetuksen liitetaulukon mukaan vähintään 100 000 broilerin eläinsuojaa koskevasta päätöksestä perittävän maksun suuruus on 9 550 euroa.

Asetuksen liitteen mukaan toiminnan olennaista muuttamista (ympäristönsuojelulaki 29 §) koskevasta päätöksestä peritään maksu, jonka suuruus on 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta.

TIEDOTTAMINEN

Päätös

Markku Kiiskin Tila Oy
 Pöytän kunta
 Pöytyän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
 Pöytyän kunnan terveydensuojeluviranomainen
 Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
 Varsinais-Suomen pelastuslaitos
 Suomen ympäristökeskus

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto.

Aluehallintovirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla www.avi.fi/lupa-tieto-palvelu. Tieto kuulutuksesta julkaistaan myös Pöytyän kunnan verkkosivuilla.

Päätöstä koskeva ilmoitus julkaistaan Auranmaan Viikkolehdessä.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

LIITE

Valitusosoitus

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Tero Mäkinen ja esitellyt ympäristöylikontrollin tarkastaja Seija Virolainen.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen	Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.												
Valitusaika	Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen tiedoksisaannista sitä määräaikaan lukematta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä (7.) päivänä päätöksen julkaisemisajankohdasta. Valitusaika päättyy 26.10.2020 .												
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.												
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi, kotikunta ja mihin valitusoikeus perustuu - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (<i>mikäli yhteystiedot muuttavat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle</i>) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faxilla tai sähköpostilla)												
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta												
Valituksen toimittaminen	Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. Valituksen voi tehdä hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, faxina tai sähköpostilla. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Sähköisesti (faxina tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.												
Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot	<table> <tr> <td>käyntiosoite:</td><td>Korsholmanpuistikko 43, 4. krs</td></tr> <tr> <td>postiosoite:</td><td>PL 204, 65101 Vaasa</td></tr> <tr> <td>puhelin:</td><td>029 56 42780</td></tr> <tr> <td>faksi:</td><td>029 56 42760</td></tr> <tr> <td>sähköposti:</td><td>vaasa.hao@oikeus.fi</td></tr> <tr> <td>aukioloaika:</td><td>klo 8–16.15</td></tr> </table>	käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs	postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa	puhelin:	029 56 42780	faksi:	029 56 42760	sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi	aukioloaika:	klo 8–16.15
käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs												
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa												
puhelin:	029 56 42780												
faksi:	029 56 42760												
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi												
aukioloaika:	klo 8–16.15												
Oikeudenkäyntimaksu	Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään, mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.												